

ΘΥΕΛΛΑ ΚΑΙ ΟΡΜΗ

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

‘Ο Σούμαν αγαπούσε πολύ αυτές τις υπεργήινες αναζητήσεις. Τό πέταγμα της σκέψης μέσα στο διάστημα τόν γοήτευε. «Μή ξεχνάς, γράφει στη φίλη του, να μέ σκέπτεσαι στις 9 τὸ βράδυ, εκείνη τὴν ὥρα εἶμαι πάντα κοντά σου».

‘Από τὸν πρῶτο σταθμὸ τοῦ ταξιδιοῦ της, ἀπὸ τὴν Πράγα στέλνει ἡ Κλάρα πολλὰ γράμματα στὸ Ρόμπερτ γιατί σὲ μιὰ τόσο μεγάλη πόλη μπορεῖ νὰ εφεύρει πιὸ ἐυκολα ἀπὸ τὴν ἐπιβλεψη τοῦ γέρο· Βήκ. «‘Επαιξα, τοῦ γράφει, τὴ Φούγκα σὲ ντὸ διέσεις· τοῦ Μπάχ πού τὴν παίζω πάντα καὶ τὶς Παραλλαγές τοῦ Χένσελτ. ‘Επρεπε νὰ μπαينوβγαίνω στὴ σκηνή καὶ νὰ κάνω ἀτέλειωτες ὑποκλίσεις. . . Δὲν ὑπάρχει πιὸ τονωτικὸ συναίσθημα ἀπὸ τὸ νὰ νιώθεις τὸ κοινὸ ἀπόλυτα ἱκανοποιημένο». ‘Αλλὰ πιὸ κάτω τοῦ γράφει: «Στὶς 10 τὸ βράδυ πού πηγαίνεις νὰ κοιμηθεῖς, πρέπει ἐγὼ ἢ φτωχὴ νὰ βγῶ γιὰ νὰ παίζω πιάνο στὸν κόσμο καὶ ν’ ἀκούσω δυὸ καλὰ λόγια. Στὶς 11 μὲ 12, γυρίζω σκοτωμένη στὴν κούραση, πίνω ἕνα ποτήρι νερὸ καὶ πλαγιαίζω λέγοντας: «Τὶ εἶναι ὁ καλλιτέχνης; καὶ πιὸ πολὺ ἀπὸ ἕνα ζητιάνο!» Κι’ ὠστόσο τί θαύμα εἶναι νὰ κατέχεις ἕνα ὄρατο ὄρωρο! ‘Υπάρχει τίποτα πού θεοὸ ἀπὸ τὸ νὰ μπορεῖς νὰ κάνεις τὰ αἰσθημάτων σου μουσικὴ; Αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη παρηγοριά στὴ θλιβερὴ μου τὴ ζωή.» Κι’ ἐκεῖνος τῆς ἀπαντᾷ: «‘Ανάμεσα στὶς χιλιάδες φωνές πού σ’ ἐπευφημοῦν ζωηρά, ἂν προσέξεις θ’ ἀκούσεις μιὰ πού σὲ φωνάζει σιγανὰ μὲ τ’ ὄνομά σου. . . Πάντα βρισκομαι κοντά σου καὶ σ’ ἀκολουθῶ παντοῦ, κι’ ἄς μὴ μὲ βλέπεις».

Στὴ Βιέννη ἡ Κλάρα ἔπαιξε τὸ δικὸ της Κοντσέρτο γιὰ πιάνο καὶ γνώρισε τὸ μεγαλύτερο τῆς θρλαμβῶ. ‘Ο Αὐτοκράτορας τὴν κάλεσε στὸ παλάτι νὰ τὴν ἀκούσει κι’ ἀκόμα ὁ μέγας ρωμαντικὸς Γκριλλπάρτσερ τῆς ἀφιέρωσε ἕνα ὄρατο ποιημὰ του δταν τὴν ἄκουσε νὰ ἐρμηνεύει τὴ σονάτα τοῦ Μπετόβεν σὲ φά ἐλάσσονα. Στὴν πόλη τοῦ Μότσαρτ, τοῦ Μπετόβεν, τοῦ Σομππερτ, ἡ νεαρὴ Κλάρα γνωρίζει χίλιες χαρές. Γοητεύεται ἀπὸ τοὺς ὄραιους περιπάτους, ἀπὸ τὰ μεγαλόπρεπα παλάτια, ἀπὸ τὰ πλοῦσα καφενεῖα τοῦ Πράτερ πού δλα τους ἔχουν ὄρχηστρες ἀπὸ διαλεχτοὺς μουσικοὺς. ‘Όπου κι’ ἂν βρεθῆ, ἀκούει μουσικὴ, ὁ ρυθμὸς ἐξουσιάζει δλη τὴν πόλη. Γράφει στὸ Σούμαν ν’ ἀποφασίσει νὰ

«ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ»

ἔρθει στὴ Βιέννη καὶ νὰ μεταφέρει ἐκεῖ καὶ τὴ Νέα Μουσικὴ ‘Επιθεώρηση. Καὶ γιὰ νὰ γίνεῖ ἀκόμα πιὸ εὐτυχισμένη ἡ Κλάρα, ἡ τύχη τῆς φέρνει στὸ δρόμο της τὸ Φράντς Λιστ, τὸν ἀφταστο βιρτουόζο καὶ συνθέτη μὲ τὴν ἀστείρευτη καλωσύνη πού γύριζε δλη τὴν Εὐρώπη γιὰ νὰ διαδώσει τὰ ἔργα τῶν νέων συνθετῶν καὶ γιὰ ν’ ἀνακουφίσει μὲ τὶς εἰσπράξεις τῶν συναυλιῶν του τὴν παγκόσμια δυστυχία. Στὴ Μουσικὴ ‘Εφημερίδα τοῦ Παρισιοῦ εἶχε παινέσει μὲ ἐνθουσιασμὸ τὸ Σούμαν καὶ ἰδιαίτερα τὶς *Impromptus* του, τὴ Σονάτα τοῦ ἔργ. 11 καὶ τὸ Κοντσέρτο χωρὶς ὀρχήστρα ἔργ. 14 καὶ τώρα εἶχε ἔρθει στὴν ἀστρική πρωτεύουσα γιὰ νὰ βοηθῆσει μὲ τὰ κοντσέρτα του τοὺς πλημμυροπαθεῖς τοῦ Δούναβη.

‘Η Κλάρα, εὐτυχισμένη πού τῆς δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ μιλήσει σὲ κάποιον γιὰ κείνον πού λείπει, ἔδωσε στὸ Λιστ νὰ διαβάσει τὸ Καρναβάλι καὶ τὰ Φανταστικὰ Κομμάτια. ‘Ο Οὔγγρος συνθέτης πού ἦταν τότε μόνο 26 χρόνων, ἐνθουσιάστηκε μὲ τὰ κομμάτια αὐτὰ καὶ τὰ χαρακτήρισε ἀνεπιφύλακτα ἀριστουργήματα. «‘Όσο γιὰ τὴν Κλάρα Βήκ, προσθέτει μὲ θαυμαστὴ μετριοφροσύνη, δταν τὴν ἀκούω, μιὰ μόνον ἐπιθυμία ἔχω, νὰ φτάσω στὴν ἴδια τελειότητα».

Τὴν ἡμέρα τῶν Χριστουγέννων τοῦ 1837, γράφει ἡ Κλάρα στὸ Ρόμπερτ στὶς 11 τὸ βράδυ: «Μόλις γύρισα ἀπὸ τὸ παλάτι. ‘Αν καὶ εἶχα μεγάλη συζήτηση μὲ τὸν Αὐτοκράτορα καὶ τὴν Αὐτοκράτειρα, δὲν ἀμφιβάλλεις, βέβαια, ὅτι προτιμῶ πολὺ περισσότερο νὰ κουβεντιάσω μαζὶ σου». Τοῦ γράφει ὅτι ὁ πατέρας της εἶπε κάπου πὼς ἂν ἡ Κλάρα παντρευτεῖ τὸ Σούμαν, θὰ ἐπιμένει ὡς τὸ νεκρικὸ του κρεβάτι πὼς δὲν εἶναι κόρη του. Τοῦ γράφει ὅτι θὰ δώσει συναυλίες στὴ Βουδαπέστη καὶ στὸ Γκράτς καὶ τοῦ στέλνει μουσικὰ νέα. «Τὸ Σοπὲν ὄλοι τὸν ἀγαποῦν ἐδῶ, τοῦ γράφει, ἀλλὰ τὰ Τραγούδια χωρὶς λόγια τοῦ Μέντελσον μένουν στιβαγμένα στὰ μουσικὰ καταστήματα καὶ κανεὶς δὲν τὰ αγοράζει». Ὅστε κι’ ἐκείνη τολμάει νὰ παίζει ἕνα κομμάτι του κι’ ἀκόμα λιγώτερο κομμάτια τοῦ Σούμαν πού τ’ ὄνομά του δὲ μπορεῖ νὰ προφέρει κανεὶς στὴ Βιέννη ἀφοῦ «τὸ ἔχει ἀπαγορευεῖ ὁ Τάλμπερ». ‘Εκεῖνος τῆς ἀπαντᾷ ὅτι δὲ μπορεῖ νὰ καταλάβει γιατί τὸν μισεῖ τόσο ὁ πατέρας της. «Τέλος πάντων, συνεχίζει, κάποτε θάρθει καὶ ἡ σειρά μου καὶ τότε θὰ ἴδῃ πὼς θὰ σὰς ἀγαπῶ καὶ τοὺς δυὸ».

Ποτέ δεν ήταν ο Σούμαν τόσο κυριευμένος από τη μουσική όσο αυτό τον καιρό. Μιά μέρα η Κλάρα του έγραψε ότι της έκανε την εντύπωση ενός παιδιού. «Εκείνος γέλασε αλλά αότη της ο σκέψης τόν έσπερωξεί νά κηθήσει στό πιάνο του, νά βυθιστεί στη θύμηση τών πρώτων του χρόνων γιά νά νιώσει τήν ψυχή του πιό άνάλαφρη καί πιό διάφανη καί νά συνθέσει τίς Παιδικές Σκηνές του έργ. 15. Οι παλιές μελωδίες πού είχαν μαγέψει τήν παιδική του φαντασία ξεπήδησαν κάτω από τά δάχτυλά του καί έγιναν παιχνίδια, παιδικό παράπονο καί Ικεσία, τρόμος, παραμύθι ή ναούρσια. Στέλλοντάς τα στην Κλάρα, ο Σούμαν τής γράφει: «Θά τ' αγαπήσεις ατά τά κομμάτια, αλλά όταν τά παίζεις πρέπει νά ξεχάσεις ότι είσαι βιρτουόζα. Κάνουν μεγάλη εντύπωση—τουλάχιστον σέ μένα!—όταν τά παίζω. . . Τά μεγάλα γαλάζια μάτια τής Όττιλίας (τής κορούλας τής πιανίστας Έρριέττας Φότχτ) ταιριάζουν τόσο μ' ατά τά κομμάτια».

Έπειτα από τίς Παιδικές Σκηνές ο Σούμαν άποτελείωσε τούς Χορούς του Δαβίδ καί προχώρησε σέ δυό καινούργια του έργα, τήν Κρασιλεριάνα καί τίς Novelles. Έστειλε τήν Κρασιλεριάνα στην Κλάρα καί τής έγραψε: «Τώρα συνθέτω πιό άνάλαφρα καί με πιό πλατειά, πιό λαγαρή καί πιό εύχαριστη τεχνοτροπία από άλλοτε. Άσχημα έκανα πού έγραφα με άπότομους αντίθεσεις πού έκαναν τό έργο μου παράξενο, ύπερβολικά Ιδιόρρυθμο καί συχνά χωρίς όμορφιά. . . Διασκεδάζω άναζητώντας καινούργιες μορφές. Κι' όλα ατά έρχονται μόνο τους καί τόσο εύκολα πού τραγουδω συνθέτοντας».

Σ' αότη τήν έποχή άνήκει καί ή φαντασία σέ ντό μείζονα πού τό πρώτο μέρος της είναι ένα παθητικό παράπονο γιά τήν αγαπημένη του. Ή μουσική κυλάει άβίαστα από τήν ψυχή του Σούμαν, άλλοτε ήρεμη καί νοσταλγική καί άλλοτε, όταν τό πάθος ξεχειλίζει, με άγρια όρμή. Είναι γεμάτος εύλαβική προσμονή γιά τήν ήμέρα πού θ' άντικρύσει μέσα στό σπίτι του, καθισμένη στό πιάνο του, τήν εύτυχημένη Κλάρα πού τόσα χρόνια πάλαψε γιά νά τήν κερδίσει. «Εκείνη τήν ήμέρα, τής γράφει, είμαι οίγουρος πώς θα κλάψουμε σάν δυό μικρά παιδιά».

Πόσο βαθειά είναι ή ιστορή του στην Κλάρα καί ή χαρά του γιά τίς έπιτυχίες της φαίνεται σ' ατά του τά λόγια: «Νομίζω πώς θα τρελαθώ από τή χαρά μου. Είναι στ' άλήθεια ύπέροχο! Δέ θα ξεχάσω ποτέ πού έπαιξεις τίς Σουβές μου καί πώς τίς μεταμόρφωσε σ' ένα μεγαλόπνευστο δημιούργημα. Ένιωθα ταπεινο-

φροσύνή έμπρός στό καλλιτεχνικό μου μεγαλείο.» Έπειτα όμως προσθέτει: «Σου εύχομαι νά πάρεις ακόμα πολλά δάφνινα στεφάνια. Άλλά χίλια άπ' ατά δέν αξίζουν όσο ένα από άνθη λεμονιάς. Κι' ατό έγω θα τό άκούμησώ πάνω στο δμορφα μαύρα σου μαλλιά». Καί όταν τής πρότειναν στη Βιέννη νά γίνει έπίσημη πιανίστα τής Αυτοκράτειρας, ο Ρόμπερτ τήν συγχάρηκε καί τής έγραψε: «Θά ήταν καλύτερα νά σέ παρασημοφορούσε ή βασίλισσα τής Άγγλιας μ' ένα παράσημο πού έχει καθιερώσει γιά τίς γυναίκες καί πού έπιτρέπει στίς θυγατέρες ενός πεισματάρη πατέρα νά παντρευόνται χωρίς τή συγκατάθεσή του».

Τόν Ίανουάριο του 1838 ή Κλάρα του γράφει: «Σήμερα στό κοντσέρτο μου έπαιξα Λιστ καί Τάλμπερ καί άποστόμωσα έκείνους πού Ισχυρίζονταν ότι δέν ήμουν Ικανή νά παίξω Τάλμπερ. Με ξαναφώναξαν δεκατρείς φορές στη σκηνή, πράγμα πού δέ συνέβηκε ούτε στόν ίδιο τόν Τάλμπερ». Καί συνεχίζει εύτυχημένη: «Τι ώραίο πού ήταν τό γράμμα σου. Άντι νά λέξεις είχα τήν εντύπωση ότι άφηνες νά πέφτουν άνθη γύρω μου, άνθη πού ή τρυφερή δροσιά τους γαλήνευε τήν ψυχή μου. Τό πού μορφο δάφνινο στεφάνι σου Ρόμπερτ, πού τό χαρίζεις. Δέ θα ξεχάσω ποτέ τι μου έγραψες κάποτε. Δέ σ' αγαπώ γιαι είσαι μεγάλη καλλιτέχνης, όχι, σ' αγαπώ γιαι είσαι καλή».

Τό Μάιο ή Κλάρα ξαναγόρισε στη Λειψία. Ό Ρόμπερτ ένωσε χαρά μαζί καί πίκρα όπως σέ κάθε συνάντησή τους. Προτιμούσε σχεδόν νά ξεύρει ότι βρίσκεται εκείνη σέ άλλη πόλη παρά ότι περνάει πενήντα βήματα από τό σπίτι του χωρίς νά έχει έκείνος τό δικαίωμα νά τή δει ή νά τής μιλήσει. «Συνάντησα χθές τούς γονείς σου στό δρόμο, τής γράφει. Ό πατέρας σου έμοιαζε με γεμάτο περίστροφο». Ή Κλάρα του γράφει κρυφά γιά νά τό ύποσχεθεί ότι σέ δυό χρόνια πού θα είναι πιά ένήλικη θα παντρευτούν κι' ο Ρόμπερτ τής άπαντάει: «Προτιμώ νά μη Ιδωθούμε τό καλοκαίρι πού μας έρχεται. Έχω ύποφέρει φριχτά τώρα καί δυό χρόνια μακριά σου, μπορώ νά περάσω έτσι άλλα δυό. Είναι άνόφελο νά κλέβουμε δυό στιγμές γιά νά πούμε δυό λόγια καί νά πεθάνουμε ακόμα από τό φόβο μη μας δοϋν. Σέ θέλω γιά ήμέρες δλόκληρες, γιά χρόνια—γιά τήν αιώνιότητα».

Μέσα στό μήνα πού έμεινε ή Κλάρα στη Λειψία έβωσε μερικές συναυλίες καί ξανάφυγε με τούς δικούς της γιά τή Δρέσδη άφήνοντας τό Σούμαν σέ μία παράξενη κατάσταση άνακούφισης καί άπελπισίας. Τό πρώτο γράμμα πού

της στέλνει κλείνει τις μελαγχολικές αούτες σκέψεις: «Χθές όταν βράδυνασε, βγήκα με πάω λίγο άέρα προς τδ όρημο του Ζόννεβιτς πδ ταϊριάζει πιό πολύ τή θύμησή σου. Ψηλά στον ούρονο τά σύννεφα φάνταζαν σαν μεγάλα βου-νά δμοια με τίς Άλπεις—μπορούσε κανείς νά γελαστεί—καί μοι θόμιζαν τά δνειρα τίς νιό-της μου. Άπό μακριά βλέποντάς τα, νόμιζες πώς είχαν γερές βάσεις, άπό κοντά διαλύον-ταν. Κι' έγώ συλλογιζόμουν: Ένα τουλάχιστον νά έμενε...» Άλλά τδ γράμμα τελειώνει σέ πιό χαρομένο σκοπό: «Η πρώτη μου άνάμνη-ση άπό σένα άρχίζει άπό τδ 1828. (Η μικρή Βηκ ήταν τότε 8 χρόνια). Έπαιζες ζωγραφί-ζοντας γράμματα καί προσπαθούσες νά γρά-φεις. Έγώ μελετούσα τδ Κοντσέρτο σέ λά έ-λάσσονα καί έλο γύριζες καί με κύτταζες. Μοι φαίνεται πώς ήταν χθές...»

Η κυριότερη φροντίδα τώρα του Σούμαν, έκείνη πού παραμερίζει έλες τίς άλλες, άκόμα καί τή μουσική είναι τδ ταξίδι του στη Βιέννη. Γράφει σχετικά στ' αδελφία του καί χιλια θαυ-μάσια σχέδια γεννιούνται μέσα στο κεφάλι του. Άν όλα αυτά πετύχουν, θά έρθει ή Κλάρα νά τόν βρεί στη Βιέννη καί τότε ή δόξα καί ή εύ-τυχία θά στεφανώσουν τήν ένωση τους. «Στό σπίτι μας, τής γράφει, θά βασιλεύει ένα μισό-φοτο δνειρο, θά έχουμε λουλούδια στά παρά-θυρα, γαλάζιους τοίχους, ζωγραφιές, ένα πιάνο με ουρά, κι' έκει θά ζήσουμε με βαθεία πίστη καί αγάπη. Θά σέ κάνω ν' αγαπήσεις τδ Μπάχ καί θά με κάνεις ν' αγαπήσω τδ Μπελλίνι. Θά παίζουμε συχνά κομμάτια γιά τέσσερα χέρια... Όταν βραδυάζει, θ' αυτοσχεδιάζω καί συ θά σιγοτραγουδάς». Κι' έπειδή έχει ένα κρυφό δ-νειρο, νά πέσει τήν Κλάρα ν' άφήσει τδ έπάγ-γελμα του βιρτουόζου, τής γράφει στο τέλος: «Θά ξεκουράζεις τά χέρια σου όταν δέ θάχεις κόφι νά παίζεις μπροστά σέ ανθρώπους πού δέν τδ άξίζου». »

Πρίν ξεκινήσει ό Σούμαν, συμβουλευτήκε τους άνταποκριτές του περιοδικου του στη Βιέν-νη, μουσικούς έκδότες, πρόσωπα σχετικά με τήν Αύλη. Όλοι του άπάντησαν όμοφωνα ότι ό θρίαμβός του ήταν βέβαιος. Άφοι πέρασε άπό τδ Τορκιάκου καί προσεχλήθηκε στον τάφο του πατέρα καί τής μητέρας του γιά νά τούς ζητήσει ένίσχυση καί φώτιση στις σημαντικές αούτες στιγμές τής ζωής του, έφτασε τδ Σεπτέμ-βριο στη Βιέννη. Άπό τήν πόλη τίποτα δέν έφ-δε, όλη του ή σκέψη ήταν νά συναντήσει τδ συντομώτερο αούτους πού θά τόν έξυπηρετού-σαν, τόν έκδότη Χάσλιγκερ πού θ' αναλάμβανε τήν έκδοση του περιοδικού του, ένα σύμβουλο

της καγκελλαρίας, τόν ύπουργό τής Λογοκρι-σίας καί τδ διευθυντή τής Άστυνομίας. Η με-γάλη ζωής έλπιδα του Ρόμπερτ καί τής Κλά-ρας, ή κυρία Τομπίνι, κυρία τής τιμής τής Αύ-τοκράτειρας, έλειπε άπό τή Βιέννη. Ήταν πια-νιστα καί συνθέτης καί είχε συνδεθεί στενά με τήν Κλάρα τόν καιρό πού αούτή έθριαμβύεσε στη Βιέννη. Ό Σούμαν είχε σκοπό με τδ περιοδικό του νά χτυπήσει τδ χαμηλό καλλιτεχνικό καί διανοητικό επίπεδο των Βιεννέζων. Ό Ροσσίνι καί οι μιμητές του κυριαρχούσαν στη βενεζικη όπερα, ή συμφωνική μουσική είχε παραμεληθεί καί όλη ή προτίμηση του κόσμου στρεφόταν στά βάλς του Στράους καί του Λάννερ καί στους έπιφανειακούς καί φανταχτερούς βιρτουόζους, όπως ήταν ό Τάλμπερ. Με τέτοιες συνθήκες, μι ά γενναία προπαγάνδα ήταν άπαραίτητη γιά νά ξεναφέρει τή λατρεία τής άγνης τέχνης.

Άν καί ό διευθυντής τής Άστυνομίας έδω-σε τήν άδεια νά έκδοσει τδ περιοδικό, ή λογο-κρισία του τρομεροδ Μέττερνιχ έβαλε τόν δρο νά γίνει δικιοκτησία ένός Αυστριακού έκδότη ή ό Σούμαν νά πάρει τήν αυστριακή ύπηκοότητα. Αούτ δέ μπορούσε βέβαια έκείνος νά τδ δεχτεί, αλλά όστόσο έπρεπε νά παλαίψει γιά τδ έ-παθλο τής νίκης ήταν ή Κλάρα. Καί ήταν άπα-ραίτητο νά φτάσει γρήγορα στην έπιτυχία γιά τή ή ζωή τής Κλάρας κοντά στο ακληρό πατέρα τής είχε γίνει άβάσταχτη. Ό Ρόμπερτ τής έ-γραψε ν' άφήσει τδ γέρο - Βηκ καί νά πάει νά μείνει με τή γυναικαδέλφη του τήν Τερέζα πού θά τήν δεχτεί σαν αδελφή. Άντί γι' αούτ όμως ή Κλάρα προτίμηση νά ξεκινήσει γιά τδ Παρίσι όπως σχεδιάζε τώρα καί τούσον καιρό. Άν καί ό πατέρας τής δέ θέλει νά τή συνοδεύσει γιά νά ματαιώσει τά σχέδιά τής, δέ πάει έκείνη μόνη τής κι' άς άποτύχει. Έχει σκοπό νά έρ-γαστεί έκει με αδάμαστη θέληση γιά ν' αούή-σει τήν περιουσία τής καί έλπίζει καί έπειτα νά μπόρσει νά πάει στο Λονδίνο καί στη Ρωσία. Καί τότε θά μπόρσει εύκολα νά παντρευ-τοβν, κι' άν άκόμα δέν πετύχει ό Ρόμπερτ στη Βιέννη.

Η γνωριμία του με τδ γιό του Μότσαρτ βοήθησε πολύ τδ Σούμαν στις δύσκολες ήμέρες τής Βιέννης. Ήθελε με κάθε τρόπο νά γνωρί-σει τόν άνθρωπο πού στις φλέβες του έτρεχε τδ αίμα του θεικοδ παιδιου του Ζάλτσμπουργκ. Άλλά ή γνωριμία αούτη τόν άπογοήτευσε κά-πως γιά τδ δέ βρήκε στο παιδι κάτι πού νά θύ-μιζε τή μουσική σίπθα του πατέρα. Όσοτός πάντα μιλούσε με εύγνωμοσύνη γιά τδ νεώτε-ρο Μότσαρτ πού με τή βοήθεια του δοξασμένου όνόματός του μπόρσει νά τόν φέρι σ' έπαφή

μέ τα πιά μεγάλα άρχοντικά και τούς πιά δια-
λεχτούς καλλιτέχνες.

Περιμένοντας τήν γυρισμό τής κυρίας Τσιμπίνι, ό Σούμαν βρήκε τήν εύκαιρία νά γνωρίσει λίγο τή Βιέννη. Όπως άλλοτε στό Μπαιρώιτ πέρασε συγκινητικές ώρες μέσα στό δωμάτιο πού έζησε ό ρομαντικός ποιητής Ρίχτερ, όπως στό Νόναχο πήγε άμέσως νά χαιρετήσει τόν άγαπημένο του Έρρίκο Χάινε, έτσι κι' έδώ ή πρώτη περιπλάνηση ήταν γιά τή κοιμητήριο όπου άναπαύονταν ό Μπετόβεν και ό Σομπερτ. Μέσα στό ψυχρό σούρουπο τού φθινοπώρου, τή άπόμειρο τελευταίο καταφύγιο τών ανθρώπων φάνταζε άκόμα πιά άπόκοσμο και πιά μελαγχολικό. Τήν πρώτη μεγάλη συγκίνηση ένωσε ό Σούμαν μπροστά στόν ταπεινό τάφο τού Μπετόβεν πού ήταν άυτόσο στωλισμένος μέ ώρασια λουλουδία και μεγαλότρεπα στεφάνια. Καθώς στεκόταν δρθιος ό Ρόμπερτ βυθισμένος σέ λατρευτική όνειροπόληση, βλέπει ξαφνικά νά γυαλίζει κάτι πάνω στην έπιτόμβια πλάκα. Σκύβει και παίρνει στό χέρι του μιά μεταλλική πέννα. Τό περιεργό αυτό περιστατικό τόν έπηρέασε τόσο πού μόλις γύρισε στό σπίτι τήν έγραψε σέ' άδέλφια του. Τό εύφάνταστο πνεύμα του θεώρησε σάν καλό σημάδι τού ερμηνα αυτό, και άργότερα όλόκληρη τή Συμφωνία του σέ σί ό-
φεις μείζονα τήν έγραψε μ' αυτή τήν πέννα.

Μόνο τρεις ταφόπετρες χάρizan τόν τάφο τού Μπετόβεν από τόν τάφο τού Σομπερτ. Ταπεινά και άπλά ήταν τ' άγριολούλουδα πού τόν στόλιζαν όπως άπλά και διακριτικά είναι τή τραγουδία εκείνου πού άναπαύοταν εκεί μέσα. "Ήθελε ό Σούμαν νά πει στό γλυκόλαλο τραγουδιστή πού τόσο έπηρέασε τήν όργου, τή λόγια πού είχε πει άλλοτε ό ίδιος ό Σομπερτ στό Μπετόβεν: «Θά ήθελα, Δάσκαλε, νά σέ άκολουθήσω. . . από μακριά». Κι' ό Γίγαντας τής μουσικής τού είχε τότε άπαντήσει: «Θά μέ άκολουθήσεις από κοντά». Κοντά και στην τέχνη, κοντά και στό θάνατο, συλλογίζεται ό Σούμαν, άφοι λίγους μήνες μετά τή τέλος τού Μεγάλου έπαψε νάχτυπάει τού τρυφερού Φράντς ή καρδιά.

Βγαίνοντας από τή κοιμητήριο ό Σούμαν είχε τήν ιδέα νά πάει νά έπισκεφθεί τόν άδελφό τού Σομπερτ Φερδινάνδο πού έμενε άκόμα στή Βιέννη. "Άπλός κι' αυτός σάν τόν άδέχαστο άδελφό του, έδειξε στό Σούμαν μεγάλη συμπάθεια και εύγνωμοσύνη γιά τή ένδιαφέρον του. Κι' ό Σούμαν, γοητευμένος όπως πάντα από τή περιβάλλον όπου έζησε και έργαστηκε ένας δημιουργός πού έχει πιά σωπάσει, πέρασε ώρες όλόκληρες μιλώντας μέ τόν άδελφό και άνασκαλεύοντας τή χειρόγράφα τού Φράντς πού δέκα χρόνια τώρα είχαν μείνει άνέγγιχτα κάτω

άπό τή σκόνη τους. Ψάχνει ως τή νύχτα ό Σούμαν και βρίσκει τέσσερες μεγάλες λειτουργίες, όπερες, συμφωνίες πού άνάμεσα τους ξεχωρίζει τή Συμφωνία σέ ντο μείζονα. Τήν άλλη μέρα κιάλας ό Ρόμπερτ γράφει στούς έκδότες τού στή Λειψία πού δέχονται νά έκδώσουν τή μεταθανάτιο αυτό άριστούργημα.

«Βιέννη! λέγει ό Σούμαν, πολλά πράγματα θά σου συγχωρήσω έξ αίτίας αυτής τής άνακάλυψης. Όλη σου ή λάμψη, όλο σου τή φώς, οι κήποι σου είναι κλεισμένοι μέσα στή συμφωνία αυτή όπου ξαναβρίσκα άκόμα τή Πράτερ σου τή στολισμένο μέ ώρασιες κοπέλλες πού τόσο μ' άρέσει νά τίς κυτιάζω».

Και σέ' άλήθεια έχει τόσα νά συγχωρήσει στή Βιέννη ό Σούμαν! Τήν έπιπολαιότητα τών ανθρώπων της, τίς ραδιοφυίες τους, τή όλοκλήρωτικό σύστημα τού Μόττερνι πού ούτε ή παντοδύναμη κυρία Τσιμπίνι δέ μπόρεσε νά τόν μαλακώσει. Δέν υπάρχει πιά άμφιβολία ότι τή σχέδιο του Σούμαν γιά τή Νέα Μουσική Έπιθεώρηση έχει ναυαγήσει. "Ή όπηρερησική του δέν τόν άφήνει νά μείνει πιά σ' αυτή τήν πόλη. "Ή ιδέα νά πάει νά βρει τήν Κλάρα στό Παρίσι τού φαίνεται πολύ έλκυστική, άλλά τή βρίσκει και πολύ τολμηρή.

"Ή νεαρή Βήκη, μονάχη μέσα στήν άπέραντη πόλη, φρόντισε νά κάνει γνωριμίες πού θά έσπαζαν τή μονοτονία τής ζωής της και τήσ θά τή βοηθοσαν στή δουλειά της: «Βρήκα τού Μπερλιόζ, γράφει τόν Ρόμπερτ. . . Στην άρχή δέν ήξερα πούός ήταν και παραξενεύτηκα πού τόν άκουγα νά μιλάει όλο γιά σένα. Στο τέλος τού ρώτησα πώς τόν λένε, κι' όταν μου έειπε τ' όνομά του τρέμαξα λιγάκι κι' αυτό τόν κολάκευσα». Τού γράφει άκόμα ότι γνώρισε τόν Έρρίκο Χάινε, «τό λεπτό μ' άπικραμένο πνεύμα», τόν Όμπέρ, τόν Άλεβύ και άλλους πού περνούν όλοι από τόν σπίτι της γιά νά τής έκφράσουν τή θαυμασμό τους. "Ότσοο οι έπιτυχίες της, αν και σημαντικές, δέ μπόρεσαν νά συγκριθούν μέ τούς θριάμβους πού είχε χαρεί στή Βιέννη και πού ταίριαζαν στό πιαστικό της δαιμόνιο. "Ό πατέρας της, θέλοντας νά τήν κάνει νά γυρίσει πίσω και νά ύποταχθεί στό δικό του θέλημα, έφτασε ως τή σημείο νά τή δυσφημεί στούς ίμπρεσαρίους γιά νά τήν στερήσει από τή ύλική κέρδη πού θά διευκόλυναν τή γάμο της μέ τή Σομπερτ.

Και όμως γεμάτα φλόγα και άισιοδοξία είναι τή γράμματα πού στέλνει στόν κρυφό της μνηστήρα. "Εκείνους δέν έχει άκόμα άποφασίσει αν θά μείνει στή Βιέννη ή αν θά φύγει.

(Συνεχίζεται)

«ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ»